

انقلاب اسلامی

زمینه‌ها و پیامدها

www.ketab.ir

دکتر منوچهر محمدی

محمدی، منوچهر، ۱۳۱۸ -

انقلاب اسلامی: زمینه‌ها و پیامدها / منوچهر محمدی؛ تدوین نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی. - قم: دفتر نشر معارف، ۱۳۸۹.

۲۷۲ ص. قیمت: ۴۹/۰۰۰ ریال ISBN: 978 - 964 - 531 - 145 - 0

کتابنامه: ص. [۲۶۳] - ۲۷۲؛ فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا

۱. ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ - علل. ۲. ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی.

۱۳۵۷ - تحقیق. الف. نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها. ب. دانشگاه معارف

اسلامی. ج. عنوان. د. فروست.

۹۵۵/۰۸۳

۸ الف ۳ م / ۱۵۵۱ DSR



مجموعه انقلاب اسلامی

۳۳

انقلاب اسلامی

زمینه‌ها و پیامدها

نویسنده: منوچهر محمدی

نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها

معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی

ناشر: دفتر نشر معارف

ویراستار: امیرعباس رجبی

صفحه‌آرا: امیرحسین نائینی

نوبت چاپ: بیست و چهارم، سال ۱۴۰۰

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

شابک: ۰ - ۱۴۵ - ۵۳۱ - ۹۶۴ - ۹۷۸

کلیه حقوق محفوظ است

مراکز پخش:

مدیریت پخش دفتر نشر معارف: قم، خیابان شهدا، کوچه ۳۲، شماره ۳، تلفن و نمابر: ۳۷۷۴۰۰۰۴
■ قم: ۳۷۷۳۵۴۵۱ (قم شعبه دوم): ۳۲۹۰۴۴۰ ■ تهران: ۸۸۹۱۱۲۱۲ ■ شیراز: ۷۱۳۲۲۴۴۶۱۴
■ یاسوج: ۹۱۰۷۷۵۵۱۸۵ ■ بیرجند: ۵۶۳۲۲۲۴۱۷۹ ■ ایلام: ۹۱۰۷۷۵۵۱۸۸ ■ گرگان: ۱۷۳۲۲۳۷۸۸۰
■ اصفهان: ۳۱۳۳۴۴۲۰۵۰۵ ■ کرمانشاه: ۸۳۳۷۲۳۸۴۱۱ ■ کرمان: ۰۳۴۳۲۳۱۴۶۶ ■ رشت: ۱۳۳۳۲۲۰۶۹۷
■ اهواز: ۹۱۰۷۷۵۵۱۶۴ ■ زنجان: ۲۴۳۳۳۶۶۴۲۵ و ۹۱۰۷۷۵۵۱۸۲ ■ بجنورد: ۵۸۳۲۲۲۱۲۲۸۳ و ۹۱۰۷۷۵۵۱۸۴
■ اردبیل: ۴۵۳۳۲۶۰۳۱۴ ■ بندرعباس: ۷۶۳۶۱۷۵۵۷ ■ بوشهر: ۹۱۷۶۶۷۱۵۵۴ ■ خرم‌آباد: ۹۱۰۷۷۵۵۱۷۴
■ تبریز: ۴۱۳۳۳۶۸۷۳۱ و ۲۶-۳۴۳۳۵۲۹۰ ■ شهرکرد: ۲۸۳۲۲۴۴۲۲۲ ■ قزوین: ۲۸۳۳۳۶۲۸۰۶
■ ساری: ۱۱۳۳۲۵۳۰۲۰ ■ ارومیه: ۰۴۴۳۲۳۵۴۵۲۲ ■ اراک: ۰۸۶۳۲۲۲۹۰۳۸ ■ مشهد: ۵۱۳۲۲۲۰۱۱۹
نشانی الکترونیکی: info@ketabroom.ir * پایگاه اینترنتی: www.ketabroom.ir

سخن آغازین

بی‌تردید کامیابی، رشد و بالندگی دانشگاه‌ها و مجامع علمی مرهون عواملی گوناگون است. استاد، منبع درسی و دانشجو اضلاع مثلی هستند که نارسایی در هریک از آنها شتاب علمی مجامع علمی را کند می‌کند. هر مجموعه علمی می‌کوشد با تربیت معلمانی خلاق و کارآمد، طراحی متونی روزآمد و مستحکم و جذب دانش‌پژوهانی مستعد و فرهیخته کارآمدی و میزان کامیابی خود را افزایش دهد.

با توجه به آنچه گفتیم یکی از اهداف اساسی معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی، طراحی و تدوین منابع و متون درسی با رویکردهای متنوع در جهت پاسخ‌گویی به تنوع سلیق مخاطبان دانش‌دوست و نکته‌سنج است. در این راستا تاکنون گام‌هایی برداشته شده است. هر چند وضعیت موجود قانع‌کننده نیست و تا آرمان فاصله زیادی داریم. متن پیش‌رو نیز یکی از آثار خوب در زمینه تحلیل انقلاب اسلامی است که هدف آن درس «انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن» است.

مؤلف گرانقدر دکتر منوچهر محمدی خود چهره‌ای آشنا در زمینه مباحث تاریخ معاصر و انقلاب اسلامی است که علاوه بر تدریس درس انقلاب اسلامی در رشته علوم سیاسی خود در صحنه‌های پرفراز و نشیب انقلاب اسلامی در قبل و بعد از انقلاب حضور داشته است.

کتاب حاضر در سه بخش تنظیم شده است در بخش نخست نویسنده کوشیده است رهیافتی تئوریک از انقلاب با توجه به نظریه‌های انقلاب ارایه نماید. سپس در بخش دوم

کوشیده است با تطبیق رویکرد نظری بر ساحت عینی تحلیلی از روند شکل‌گیری پس انقلاب
ارایه نماید و در بخش سوم پاره‌ای از مباحث مرتبط با انقلاب و سایر انقلاب‌ها را عرضه کند.
گروه انقلاب اسلامی ضمن سپاس از مؤلف ارجمند آماده است تا نظرات و پیشنهادهای
اساتید و دانشجویان ارجمند را درباره کتاب مورد توجه قرار دهد و البته قرار است اثر حاضر،
گامی مؤثر در جهت آشنایی دانشجویان با مباحث مرتبط با انقلاب اسلامی و نظام جمهوری
اسلامی ایران را مهیا کند.

پست الکترونیک گروه انقلاب: iroi@maaref.ac.ir

معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی

گروه انقلاب اسلامی

www.ketab.ir

فهرست مطالب

.....	سخن آغازین	۵
.....	پیشگفتار	۱۱
.....	مقدمه	۱۳

بخش اول: کلیات، حوزه و قلمرو مطالعات (۵۸ - ۱۹)

فصل اول: مفاهیم و تئوری‌های انقلاب

.....	گفتار اول: تعریف انقلاب	۲۱
.....	گفتار دوم: تئوری‌های انقلاب	۲۶
.....	الف) مکتب تضاد	۲۶
.....	ب) مکتب اصالت کارکرد	۲۷
.....	۱. چالمرز جانسون	۲۸
.....	۲. ساموئل هانتینگتون	۲۸
.....	۳. ماکس وبر	۲۹
.....	۴. سوروکین و توکویل (نظریه فردگرایی و روان‌شناسی)	۲۹

فصل دوم: مراحل سه‌گانه انقلاب

.....	گفتار اول: شرایط سیاسی - اجتماعی قبل از انقلاب	۳۳
.....	عوامل شتاب‌زای در تحولات انقلاب	۴۱

۴۲	گفتار دوم: شکل‌گیری قدرت اجتماعی و بروز انقلاب
۴۳	الف) مشارکت مردم
۴۵	ب) رهبری انقلاب
۴۹	ج) ایدئولوژی
۵۱	گفتار سوم: دوران بعد از پیروزی انقلاب (مرحله ساخت نظام جایگزین)
۵۷	گفتار چهارم: آفات انقلاب اسلامی
۵۷	الف) نفوذ فرصت‌طلب‌ها
۵۷	ب) بازگشت تدریجی به ارزش‌های فرهنگی طردشده
۵۸	ج) خستگی نیروهای انقلابی و از دست‌دادن روحیه انقلابی
۵۸	د) ناتوانی از انتقال ارزش‌های انقلابی به نسل‌های بعدی

بخش دوم: تحلیل انقلاب اسلامی ایران

(۲۲۸ - ۶۱)

فصل اول: زمینه‌های سیاسی - اجتماعی قبل از انقلاب اسلامی

۶۳	گفتار اول: قدرت سیاسی
۷۸	یک مرد تنها
۸۱	گفتار دوم: قدرت اجتماعی
۸۶	اوضاع اجتماعی ایران قبل از انقلاب

فصل دوم: عوامل پیروزی انقلاب اسلامی

۹۳	گفتار اول: مردم
۱۰۰	گفتار دوم: رهبری
۱۱۲	گفتار سوم: ایدئولوژی
	فصل سوم: عوامل شتاب‌زای انقلاب
۱۲۴	الف) اجرای حقوق بشر کارتر
۱۳۰	ب) ابتلای شاه به بیماری سرطان
۱۳۳	ج) تلاش شاه در مدرنیزه کردن سریع کشور
۱۳۴	و) انتشار مقاله توهین‌آمیز

فصل چهارم: پیامدهای انقلاب اسلامی

۱۳۹	گفتار اول: دهه اول انقلاب
۱۳۹	مقدمه